„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на пел табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 197. У Новом Саду у среду 22. декембра 1882. (3. јануара 1883.) ГОДИНА XVII.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Концем ове године истиче претплата нашим поштованим претплатницима, те их умољавамо и позивамо, да исту поновити изволе.

Ми се надамо, да ова година, која је својим обилатим благословом наше крајеве посетила, неће остати без уплива и на овај народни орган, који се једино потпором својих претплатника држи.

Молимо дакле све познате скупљаче и све пријатеље овога листа и наше народне ствари, да се око купљења претплатника заузму.

Без готове претплате не може се лист никоме слати, па за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се тиче уређивања листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

„Застава“ излази четир пута на недељу.

Претплата стаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

на целу годину	14 ф.	— или	35	дин.
на по године	7 „	„	17½	„
на четврт године	3 ф. 50	или	9	дин.
на месец дана	1 „ 20	„	3	„

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Румунију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 14. (26.) декембра 1882.

Администрација „Заставе.“

† ЛЕОН ГАМБЕТА.

Још пре зоре на римску нову годину разнела је брзојавна жица по Европи вест, да је Леон Гамбета умрио.

По нашем бечком саопштачу изазвала је ова вест у Паризу, па за цело и у целој Француској највеће узбуђење.

Смрт Гамбетина је без сумње удар за Француску. У трвењу и комешају политичних странака у Француској избијало је свагда на површину име Гамбете, као носиоца и представника чисто републиканске идеје. Од толиких републиканских фракција и партија у француској посланичкој комори и у сенату, и међу многим већама тих партија, мисао француске републике није налазила је бољег израза до у Гамбети.

Гамбета не само да је био творац данашње републике француске, него је он био касније и носилац и чувар њен. Он је као жесток републиканац године 1875. умео усред љуте борбе, што ју је републиканска странка са противничким монархистичним издржавала, да притаји своја екстремна начела и да створи умерену републиканску странку, чиме је дотле још надмоћним монархистама јак удар нанео, и ствар републике спасао и осигурао. У овоме се огледа такт мудрога државника, љубав за идеју, која иде чак до прегоревања сопствених — индивидуалних — начела. Очевидна је ствар, да је република данас у Француској корена ухватила, а ово је ван сваке сумње највећа заслуга Гамбетина.

У данашњим околностима нема више бојазни за ствар републиканску у Француској, па поред свега тога смрт Гамбетина биће од велика замашаја, свакојако од штетна уплива на консолидовање тарућих се републиканских партија, јер нема данас таквог имена у Француској, око кога би се републиканске партије прикупити и груписати могле, као што би то лако могло бити, да је Гамбета у животу остао. То је управо оно, што искреном републиканцу Французу са смрћу Гамбетином сумор на чело навлачи.

За Гамбетино име везано је дакле питање слободе француског народа, питање постанка и опстанка трајне републике. Но за то име везано је још и нешто друго, а то је питање поноса француског народа. Кад се у рату немачко-француском велике француске војске код Седана и Меца предале, Гамбета је био онај, који није изгубио наду на даље успешно вођење рата, он је био онај, који је тако рећи покорену земљу на јуначке ноге наново подигао. Он је створио из ничега три нове војске, он је био до крајности одлучан, да се непријатељу одпор даде. У народној скупштини гласао је против предложеног мира, и кад је остао у мањини, положио је свој посланички мандат. Гамбета је дакле био и тумач поноса народног, заступник осветничке политике француске противу Немачке. Као мудар државник он је ту мисао у себи притајивао, али нема сумње да ју је дубоко сакривену у грудма својим још већма неговао.

То је друга околност са које француски родољуб може смрт Гамбетину оплакивати.

Ово последње није непознато било великом канцелару на Спреји, и овај је при дизању акција Гамбетиних морао бити свагда на опрезу. Велики камен са срца морао се одвалити кнезу Бизмарку, кад му је брзојавна жица смрт Гамбетину саопштила. Кнезу Бизмарку не може се одрећи, да поред свих својих сигурних рачуна и велико замишљених планова нема у својој великој радњи и велику порцију среће. У року од по године дана свалила се немачком канцелару два велика терета с душе. Како је то још у почетку ове године све друкчије изгледало! Нова година затекла је Гамбету на челу кабинета француске републике. На годишњој свечаности заузећа од Геок-Тепе бацио је покојни Скобељев ону знатну реч разрачуна словенског са Немцима. Касније је говорио пред српским ђацима у Паризу у истоме смислу. Скобељев и Гамбета била су два страшила, која су узнемиривала стару душу немачког канцелара, — и гле! баш заиста: welche Wendung durch Gottes Fügung! — и Скобељев и Гамбета, обојица у пуној снази најлепшег мушког века свог, уклањају се са позорнице овога света. На две стране одахнула је сад душа великог канцелара.

Идеја осветничке политике у Француској неће угинути, она имаде у Француској својих заступника, али ће зацело дуже времена требати, док се нађе човек као Гамбета, у коме ће та идеја таква израза добити, као што га је у њему нашла.

Гамбета је велика историчка личност, човек, чијим је именом једна епоха историје француског народа обележена.

Најбоља карактеристика његова је његов живот и његов рад, који ћемо овде у кратким потезима да обележимо.

Леон Гамбета родио се у Кахору 2. априла 1838. Отац му је био пореклом из Ђенове, али се као трговац настанио у Кахору. Родитељи намераваху, да свога сина даду у намастир, но како овај не имаде за то воље, а родитељи силом навалише, то Леон ископа себи десно око, те с тога не мога примљен бити у семинар, него се ода на студију права. Већ г. 1859. уписао се као адвокат у Паризу, но све до г. 1863. био је сасвим непозната личност. Те године почео је приликом избора за законодавно тело радити у корист опозицији заједно са Фавром, Кремијеом и др. и том приликом показао је неусипни труд и ванредну смелост. У децембру год. 1868. обеси тадашњи Наполеонов министар Пинар свима листовима парницу о врат, који су позивали на прикупљање прилога за споменик народноме заступнику Бодену, што је 3. децембра 1851. на барикадама погинуо. У парници против оптужених новинара преузео је и Гамбета обрану једнога од оптужених. Том приликом држао је пред судом ватрену беседу, у којој је „државни удар“ од 2. децембра и царевину на најжешћи начин напао. Та беседа основала је славу имена Гамбетиног. Одмах 1869. буде на два места (у Паризу и у Марзељу) изабран за заступника у законодавно тело, где се као говорник одликовао. Приликом објаве рата напао је 15. јула 1870. на владу, но ипак је за поискани кредит гласао. Али кад се 4. септ. и. г. Наполеон код Седана предао и законодавно се тело у највећој ларми разишло, оде Гамбета на челу гомиле народа варошкој кући у Паризу, да прогласи трећу француску републику и да у „привременој влади народне обране“ прими министарство унутарњих послова.

У почетку бавио се Гамбета у Паризу, но после неколико недеља буде изаслан у Тур, где се владина делегација налазила, да тамо управу послова прими и у ову делегацију више енергије улије. Веза између Тура и Париза била је већ прекинута, и Гамбета седне 7. октобра у ваздушну лопту (балон), спусти се у Амијану, и оданде оде у Тур, где му Кремје и ратне послове преда. Овај узлет Гамбетин у ваздух био је управо узлет одушевљења пораженог француског народа за нову борбу и нов отпор. Овде је сад наступило право поље Гамбетине радње. Он је сад управо био диктатор у Француској и као такав уложио је сву своју снагу да подигне земљу на ноге, те да се престолница земље од непријатеља ослободи. У тој радњи наилазио је и на отпор, али га је срећно савладао. Одушевљеним прокламацијама својим подигао је у Француској све на ноге, што је за оружје било, и тако је склопио три велике војске, северну и лоарску, а касније и источну војску. Али непријатељ је био победоносан, а загризао је већ у срце Француске. Француске војске биле су неизвежбане и неуређене, — тешко им је било бити се са немачком војском, пуном дисциплине. Ратна срећа није могла више да се нагне на страну Француске, и Гамбета морао је већ у половини децембра да се испред продирање немачке војске склони са владином делегацијом у Бордо. У овим околностима склони се париска влада на предају, и жеља за миром обузе сву Француску. Гамбети све ово није годило, али не сме против општој жељи мира на пут стати, него захтеваше само сазив народне скупштине. Али у прокламацији својој од 31. јануара 1871. означио је „борбу до крајности“ као циљ, којој народна политика треба непрекидно да тежи. Том приликом покушао је да народном представништву сасвим републиканску боју даде, искључивши једним декретом све „сукривце владе од 2. децембра“ од избора. Ту је било мноштво некадањих наполеонских министара, државних саветника, сенатора, префеката и др. Кнез

ЛИСТАК.

КАКВА ТРЕБА ДА ЈЕ СРПКИЊА?

Из јавног предавања А. Хаџића

(Наставак.)

Од мале малоће мазе у нас женску децу и телесно и душевно.

Све чине што год могу, да испуне сваку и најмању вољу таком малом анђелку.

Куд то води, нека послужи овај пример.

Српкиња мати имала ћерку, па се све бојала, да јој се ћерка не поболи, ако јој се све не чини по вољи.

Девојче опази то, по мало по мало постаде мали тиран у кући, и дераше се страшно, ако јој се ма каква жељица није одмах испунила.

Узалуд су говорили матери сви паметни и разборити људи, да то не ваља: она остаде при свом начину васпитавања.

Једном беше мати у својој соби, а ћерка јој стаде се страшно дерати у авлији, што слушкиња не хтеде да учини нешто, што девојче захтеваше.

— А што не даш детету што иште, — рече мати слушкињи. Одмах да си јој дала!

— Бога ми, госпо, она може до сутра плакати, па опет то не ће добити.

Мати плане, отрчи к мужу и изазове га, да казни непослушну слушкињу.

Муж, који беше тако слабачак према жени својој, као она према ћери, потрчи на поље и разгоропади се на слушкињу:

— Несрећо једна, како смеш да не слушаш госпођу! За што не даш детету шта иште?

— Бог ме, господине, — одговори слушкиња, — ето госпође, па нека јој сама да, ако може. Пре четврт сахата видела је фрајлица у бари месец и хоће да јој га додам!

Ето тако долази мати и отац до тога, да буду робови злој ил' доброј вољи своје миле ћерке!

*

Ужива у нас мајка, може л' само накитити и нагиздати своје драго детенце.

Срце се топи у ње од милине, кад чује, да јој ко у очи или иза леђа каже, како јој је прекрасно, како мудро и паметно, како умиљато њезино мило девојче.

Брине се мајка о том, да јој се дете упозна само са угодном страном живота, не пак и са озбиљном; да се научи само уживати, а не пак подносити сиротињу и невољу; да се научи захтевати и заповедати, а не и жртвовати и радити; да се научи заповетати и приклапати, а не умно и разборито промишљавати; да се научи играти се и забављати, а не време на корист и на добро своје употребити — једном речју: са женском се децом исто тако поступа, као што и деца са лутками својима.

Слабо у нас мисле на прилике, које могу доћи; слабо у нас гледају на живот и задатак наше женске деце.

Тако раде у нас као да ће ћеркама нашим у нас сутра служити сав свет, као да ће оне сав свој живот проводити у сјајним дворима, у удобности, у игрању и забавама!

А кад настане доба за умно образовање, навале на дете без мере и смера, без краја и свршетка.

Паште се, да девојка буде образована по моди, и та се образованост тера у недоглед, и не помишља се, хоће л' девојка данас сутра моћи живети као жена у том духу образована.

Мало ко у нас иде за тим, да се детињи дух узнесе богу, да се у детету срце загреје љубављу према својим родитељима, према тихом и мирном домаћем животу, према своме роду и народу и према човечанству; не старају се у нас, да се у детету срце шири осећајима, за свашта, што је право, добро, племенито, лепо, пристојно, српско. Не гледају у нас, да се девојчица из малена привикне и научи радиности, штедњи, реду, тачности, чистоти, да буде с мало задовољна, да је скромна и чедна, разборита а безазлена; не гледају, да девојчица буде вешта у сваком послу, који ће данас сутра морати радити, кад буде жена и мати, кад стане сама као домаћица кућу кућити и газдовати.

Боже сачувај, мало ко на то мисли и мало ко у нас за тим иде!

Та васпитање и образовање овако било би — веле многи — простачко, није по моди!

А ја велим, ипак је тако васпитање, као што мало час изрекох, прво и најпре.

Да не идемо далеко могли бисмо поучити се том, посмотримо ли саму природу пажљивије.

Гледнимо на токорсе безумне животиње, па доста пута застидићемо се, како смо иза њих заостали.

Славуј учи своје славујче певати и прижељкивати славујски — отхрањује га да буде славуј; голубица учи своје голубиће гукати — отхрањује их по начину свом, да буду голубови.

А како у нас матере чине с децом својом?

Велим и понављам, одмах од колевке стану их васпитавати, да буду и мајмуни и лисице и све друго на свету само не човек, те да није више пута природа јача од васпитања, одавна не би било права човека на свету.

Па тек како раде Српкиње матере!

Дођи и види, да се сит наплачеш!

Прва је радост Српкињи матери, наглашујем по варошима, да јој дете проговори, да богме туђим језиком.

„Ју, сладак је мајчин, говори већ немачки и мађарски, па и француски зна већ пет-шест речи!“

Колико ли тек муке стане, док дете науче, да целом свету даје „поч.“

Не уме ни ногом, пузи још, а већ дели „почове,“ па још оне шарене.

Дете се до некле на то дури и отима, ал' пређе му после полагано и у крв, па гдегод кога чику или течу, тету или стрину ухвати, брже

Бизмарк устаде противу овог декрета и поиска потпуну слободу избора, као што је изрично и уговорено било. Париска влада нађе се побуђеном да Гамбетин декрет одмах после недељу дана касира, што Гамбети опет даде повода да 6. децембра своју оставку као члан владе поднесе.

При скупштинским изборима буде у 10 срезова изабран, од којих је примио мандат Доње Рајнске. При гласању о миру (1. марта) гласао је против мира, и положио је са осталим посланицима Немачкој уступљених провинција свој мандат. После ових силних напора и пораза повукао се на кратко време. Но при једном накнадном избору буде опет у народну скупштину изабран, у коју ступи 2. јула 1871. и стави се одмах на чело крајњој левици.

За време провизорије Тијеровог председништва почеше се монархистичке партије — њих три на броју — дизати и крепити. У скупштини се нападало често на Гамбетину диктатуру у Туру и Бордоу, но Гамбета је све те нападаје мушки одбијао, шта више и нападао је сам монархисте. Монархистичке партије толико су ојачале биле, да су могле срушити Тијера и на његово место поставити Мак-Махона, ђенерала пропале царевине и још к томе потученог ђенерала. Ствари се окретале на горе. Влада Мак-Махонова почела је управно особље од републиканских елемената требити а под изговором успоставе „моралног реда". Кад ни једна од монархистичних партија не могаше своју крајњу цел наскоро постићи, а они створише нешто ново. предадоше Мак-Махону власт на седам година дана. Сад је тек наступила партајска борба. Монархисте беху одвећ моћне, и то је управо оно било, што је Гамбету побудило, да при новим изборима год. 1876. од својих радикалних начела нешто попусти. Овим се Гамбета оцепио од својих старих пријатеља, али је на другој страни добио угледа и уважења код умерених републиканаца. Републиканска партија одржи сјајну победу. Око 300 републиканаца разних присевака уђу у скупштину са Гамбетом на челу, који је сам у четири велике вароши (Паризу, Марсељу, Бордоу и Иљу) за посланика изабран био. За председника скупштини буде сад изабран републиканац Греви (данашњи председник републике). У сенату није истина још било републиканске већине, јер противници имадоше 5 гласова више. Влада је сад већ била из умерених републиканаца, но до уређених одношаја није се још могло доћи због противности, која је постојала између коморе и сената. Противрепубликанске партије бацише се сад на сплеткарење. Мак-Махон им је ишао на руку. Распуштао је и скупштину, но републиканци још еклатантније победише. Међу монархистама наступи забуна и неслога. То припомогне те републиканци добију маха и у сенату, а Мак-Махон у овим околностима нађе згодна повода да захвали. Сад буде Греви председник скупштине (31. јан. 1879.) за председника републике изабран. Републиканска идеја добила је свога достојног заступника.

Избором Гревијевим остало је место коморског председника упражњено. Ко га је могао боље попунити него Гамбета? Република је сад била утврђена, али су се сад републиканске партије међу собом крхале. Није било ни у једној одсудне већине. Гамбета се почео сад носити са мислима о измени изборног реда. Он је почео радити за изборе по листи или по департманима.

Ова ствар изазвала је јаки отпор, но он ју је ипак пустио, да под његовим председништвом на скупштински претрес дође, и са тешком муком буде Гамбетин предлог у комори примљен, али у сенату пропадне. Гамбети су овом приликом са противничке стране пребацивали, да је са овим предлогом ишао за тим, да се по целој земљи он бирати даде, да тим добије глас општег поверења, и да тако до председништва републике, односно до диктатуре дође. У колико је ово основано, не знамо, али факт је, да је Гамбета заиста у Француској владао, он је дрмао са Гревијем и његовом владом, и комором. Та околност побудила је републиканске партије, да Гамбету потисну на власт, те да му тако за државне послове натоваре одговорност. И по паду Ферijевог министарства буде 4. (16.) новембра прошле, 1881. године Гамбети поверено да састави министарство. Саставио га је из нових људи. И ту му се пребацивало, да је хтео бити свемоћан. Али та влада његова није била дуга века, јер је при решавању о ревизији устава комора претрпила бруку, а влада пораз, те је Гамбета већ 14. (26.) јануара 1882. отступити морао.

Али као члан законодавног тела остао је са оним истим пређашњим упливом, и нема сумње, да временом не би поверење велике већине републиканаца, а можда и целе земље у себи концентрисао. С таквим поверењем наоружан приступио би он остварењу своје тајне замисли са онаквим истим одушевљењем, са каквим је из Тура и Бордоа расцвељена с'ца синова француских распаљивао.

Али смрт пореметила је рачуне и планове његових једномишљеника бар за неко време, — и кнез Бизмарк може данас на гробу Скобељева и Гамбете безбрижније да одмори своју стару главу.

✝ ПЕТАР МАРКОВИЋ

парох пирошки.

Прекјуче у зору преминуо је у најближем селу до Новога Сада, месту Пирошу, тамошњи парох Петар Марковић. Покојник је био човек будна духа и спадао је у ред наших просвећенијих свештеника. У својим млађим годинама покушао се и у песништву. И сада се сећамо његове песме „Љуба Шајкаша." Преводио је и неке Чокеове приповетке. У пређашње доба био је многе године парох у Жабљу (у Шајкашкој). За време аустријског и талијанско-француског рата — г. 1859. — он се као војени свештеник придружио шајкашким четама и пратио их је на талијанско бојиште, којом приликом је много личне одважности показао, за коју је златном медаљом награђен. У пређашње доба наше јавне борбе на политичном и црквеном пољу пратио је сваки моменат покрета са највећим интересом. Кад је покојни патријарх Маширевић г. 1869. растерао српски народно-црквени сабор и кад се српски народ подигао противу патријархове енциклике, што ју је овај усљед тога издао, протестујући у јавним зборовима противу тога чина — онда је на митингу — првом српском митингу — у новосадској „ајмашкој" порти међу осталим говорницима и покојни Петар Марковић као свештеник против патријарховог насилног чина устао, и са трибине пред многобројним народом говорио. У последње доба заћутао је и повукао се. Незгодне материјалне околности тукле су га у главу. Наишла је последњих година на њега и боља, која га је скоро сасвим вида лишила. Уз ово двоје допринели су његовом потоњем ћутању и тесни одношаји личног пријатељства са наименованим патријархом Анђелићем.

Једном речи може се рећи, да је био поштен човек. Лака му земља била!

Политички преглед.

Јуче смо прибележили вест, која вели, да је **изборни ред за Крајину** стигао 17. о. м. у Загреб с краљевском потврдом. По другој претходној вести требао је исти ред бити јуче, у уторак, обнародован. Је ли обнародован, није ли, ми, док ово пишемо, не знамо. „П. Сл. Преси" јављају по чувењу из Загреба, да ће у свој Крајини бити 35 изборних срезова, дакле неколико места мање, но што је из прва одређено било. Но по свему се види, да се нешто шепртља с тим изборним редом, односно с позивом крајишника у сабор. Јуче приспели „Повор" од 28. (16.) дек. баца чудновату сенку на читаву ствар. Листу на челу доноси он изјаву, што ју је бан Пејачевић дао 5. (17.) октобра. о. г. после по дне у седници саборског одбора за инартикулацију крајишких наредаба. Изјава та гласи: „Господо, могу вам јавити угодну вест, да је Њег. Величанство благоизволело премилостиво одобрити изборни ред за бившу Крајину, те да ме је у једно овластило, да према томе даље сходно одредим. По томе ће моћи Крајина већ на пролеће будуће године у сабору заступана бити. Могу вам казати и то, да ћу у том будућем заседању предложити сабору и законску основу о преустројству управе, а тада ће настати и оно време, о ком задња алинеја мојега дописа говори. Сада је дакле до вас, господо, да прихватом предлога о инартикулацији утрете пут приступу крајишких заступника у сабор." Тако изјава. „Повор" ју је донео, само да „констатује једноставно фактум, да изборни ред за бившу Крајину још ни данас није проглашен". То је, као што рекосмо, писано 16. о. м., а из Загреба јављају, да је као 17. ист., дакле сутра дан, стигао потврђен изборни ред, који је међу тим куд и камо пре био потврђен. Није ли то једно с другим у свези? Ако је јуче збиља проглашен изборни ред, за што се до сад оклевало? Зар то није шепртљење?

Средиште дневних догађаја у Јевропи јест за сад у Паризу. **Гамбета** — он је у овај мах без сумње предмет општег новинарског разматрања, и то прави предмет, јер носилац тог имена, он је — мртав; остаје само велико име, коме је место у повесници француског народа осигурано, и велика мисао, којој је Гамбета био један од највећих апостола и која је не само остварена, него и утврђена, мисао — републиканисма, као средства и полуге слободи. Вест о гамбетиној смрти потресла у овај мах велики народ француски; он плаче над самртним одром једног од највећих синова својих, а његовој тузи и жалости придружује се учешће свег слободоумнога света. Шта значи гамбетина смрт, то оцењујемо на другоме, на правоме месту свом, а овде ћемо да саопштимо нешто о гамбетиној болести, о узроку смрти његове. Гамбета је већ од дужег времена почео поболевати, и у један мах био се разнео глас, да му живот већ виси тако рећи о концу. Но то су трубили махом непријатељи његови, непријатељи републиканства, мислећи, да би без њега имали отвореније поље и одрешеније руке. Зла намера оних, што трубљаху те вести, обнажила се доцније, кад се велики болесник опоравио и оздравио, тако да је већ био оставио болеснички одар и боленичку одају. Али то здравље не потраја дуго. Боља се поврати (рецидиса) и извештаји о здрављу гамбетину стизаху сваки дан све гори за горим, док на послетку не стиже најгори, најцрњи. Хоће ли и сада противници републиканства говорити и писати о мртвоме Гамбети, као што изнашаху поруге на живога? Шта ли нису само износили за узрок болести му! Говораху, да се рано, хотећи сам себи живот одузети; да је рањен у неком двобоју; да га је женска рука ранила, и друге подобне измишљотине, у које нису веровали, ни који су им кумовали. Права болест му беше запаљење утробе и црева, а то му беше и — смрт. У другој половини прошле недеље беше стање у болесника веома рђаво. Лечници предвиђаху, да катастрофа може врло лако наступити, али да није неизбежна, особито погледом на јак телесни састав болесников, и у том смислу издадоше још у суботу извештај. Да су Французи живо разбирали, како је гамбетино стање, може се већ и по томе судити, што председници републике и министарства, Греви и Диклерк, редовно добијаху лечничке извештаје. Ма да свет беше приправан на најгори исход, опет је вест о гамбетиној смрти изненадила сваког. И како да не! Човеку најлепшем добу снаге; државник, на кога су пријатељи и пристаоци му с поуздањем гледали, а кога су се противници и непријатељи му бојали; бистар и окретан политик, који је енерђијом духа свога све противности савлађивао; политички карактер прве вере — Гамбета мртав! Нагло живео, па нагло и умрло. Слава великом имену и лепој успомени његовој! Слава Гамбети!

ДОПИСИ.

У **Земуну** 20. декембра. (Германова служба на св. Николу у Карловцима. Његово свечарство и његов Хорације.) Случајно ми дође до руке 82. бр. познатог „новосадског блата" у коме наиђох на неки допис из Карловаца. Знам да је испод достојанства овога цењеног листа осврта се на познато „блато", — али молим славно уредништво да ми то сад изнимно дозволи.

У том допису описује неко прославу св. Николаја у Карловцима. Том приликом увноси тај дописник Германа Анђелића зато, што је тај дан „свечано служио", и уписује му то у неку „заслугу". Тим дописник није ништа друго урадио, него је доказао да се и сам чуди да и Герман може штогод честито урадити, па макар и у најобичнијим функцијама своје дужности. Или вар се може хвалити, уздизати и у „особиту какву заслугу" уписивати коме оно, што он врши по дужности и што то мора чинити. А вар њему не спада у дужност „молити се богу и слушати службу божију сваке недеље и правника"? А кад узмемо још и то у обзир да је тога дана славила саборна црква и да је он тај дан свечар био, — ех, онда тек видимо да он тим актом ништа друго учинио није, него је само своју најстрожију дужност вршио. Да, али прна клика знајући да се на њему ништа на свету похвалити не може, већ да му сваки рад његов најцрње проклетство заслужује, дај онда увноси оно као нешто велико што је најобичније, и што управо мора радити ако и неће. — Али то сам узгредно само споменуо, а сад тек прелазим на главну ствар, које сам се ради и латио пера.

Тај дан држан је, вели дописник, свечан обед. Шта су господа имала за ручак, то нас се не тиче, а још мање је ли риба била са „фишплаца" карловачког, или је пак била из Даља, — него нас се ово тиче што даље следи.

„За време обеда", вели дописник, „певали су богослови многе црквене песме, а такођер и једну у почаст патријарху од једног богослова сачињену. Не знам", вели, „шта је лепше или садржај или арија, једно се с другим надмеће".

боље, хтело не хтело, „поч" им прави и у руку их цмака, особито кад види, да се за поч деле крајцаре и бонбони.

„Ју, либес кинд, како је сад већ ушнирана, — то ће вам тек бити тенцерка!"

А „либес кинд" слуша како је хвале и мазе, па добро памти, шта треба да чини, да се свету допадне.

Данас је девојчица већ по сахата била на огледалу, сутра ће украсти од матере и рајзпулвер, накречиће лице с прста, а родитељи ће да пукну од смеха несташлуку том, досетљивости тој, па ће да је љубе, да јој се чуде, а она ће полагано напредовати путем, којим је пошла.

Милица је живо, здраво девојче. Мати јој вели, да није „артиг" кад се деца сиграју, те јадна Милица мора каткад по два сахата да седи на столици мирна, као укована, да прекрсти руке, па да гледа, како госпође „јаузнују"; заборави л' мати да и њој што да, Милица мора и гладна и жедна ћутати, искати не сме, то се „не шикује".

Па онда дете треба да иде у туђу кућу, у туђ свет, у „манастир", па у „лер", па у институт, да не гледи ни из малена српских обичаја, да не чује српског језика, да се васпитава у страном свету, јер, мајке веле, без тога им кћери неће моћи пристати у салон у друштво, не ће знати „критизирати" најновије стране романе, опере и том подобне ствари, не ће знати критиковати моду по журналу. Веле, стидиће се и неће умети са штуцерима „унтерхалтовати се и амизирати", целе божје дане шетати се и прометати по улицама, баловима и шеталиштима. Боје се, не ће бити доста „интересантне" и дражесне за кицоше и гиздавце.

И ко би хтео, леле си га мајци, да му ћерка буде тако проста и несретна!

За то оптерећују девојчице свакојаким наукама, од којих Бог зна хоће ли игде и кад имати икаке користи, од којих многе и нису за женски свет, шта више с којих многе постану и несретне, јер чују и науче млого што шта, чега после у животу не могу поствћи ни имати, па онда и себе и своје гризу и муче, кубу дане и године, проклињу и родитеље, што их родише. Ил' на послетку, у зао час и наопако, гледају да набаве себи то начином, којим упропашћују поштење и мир свог домаћег живота.

Зар не знају многе у нас лепо свирати, певати и цртати, а овамо не знају ни хлеба замесити, нити поштена ручка скувати себи и својима! Или зар многе не уче стране језике, а овамо, кад се удаду, не знају поштено ни српски говорити! Или зар не чујемо како многе умују о бог зна каквим стварима, а овамо мало, или баш ништа не знају, што им је најближе: не знају кућу кућити, не знају у реду држати ни најпростијег газдовања, не знају дечицу своју отхрањивати и васпитавати, да буду и телом и духом здрава, крепка и снажна, да буду Срби и Српкиње.

Ето тако се у нас понајвише отхрањују и васпитавају Српкиње, по времену ако бог да жене, матере и домаћице.

И је л' онда чудо, што наш домаћи живот све више и више пропада? Је ли чудо, што се људи код таких домаћица туже на тешка и скупа времена?

Уз оваку васпитану и образовану жену мора човеку живот досадити, мора му воља и снага малаксати, мора и најизврснији карактер да посрне, морају љубав и домаћи мир пропасти, морају и деца остати телесно и душевно занемарена и запуштена.

Уз оваку жену ремети се и материјално стање, ма доходци били како му драго велики и обилни.

Нема блага и богатства, којега не би нестало, где се није домаћица научила реду, тачности и штедљивости; као што опет није ни сиромаштва, које се не би могло подићи марљивошћу и штедњом паметне и разборите домаћице газдарице.

Ал' како је то, рећи ћете, да ја цело садање женско васпитање и образовање тако страшно осуђујем, а овамо сам у почетку рекао, хвалимо Бога, што је минуло оно доба старо, кад се свет није толико као сада старао за васпитање и образовање женског света?

Та ти сам против себе говориш! — рећи ће ми можда, ил' у себи помислити, ко од вас.

Јесте! Старо време мало се старало о том, а садање се брине, те нам за то и мора бити и милије и драже од првога.

Видели су људи каку важност има васпитање и образовање лепога женскога света, а тим је већ учињен добар корак у напредак. А је л' се и застрањило у другу крајност, посљедак је том слабост, а не немарност, или глупост човечјег рода; за то и јесам уверен, да ће се мало по мало на скоро наћи и у том средњи пут, као што се већ и у другим стварима тим путем пошло.

Нека се свет отресе своје старе немарности, нека се истргне из чељусти толиких и толиких грдних предрасуда — друго ће већ с временом и само собом доћи.

А изреком велим ја и понављам: не осуђујем ја по себи науку и предмете, којима се садашње васпитање постизава, него неразборитост и начин, којим се то чини. Наука је та, предмети су ти свак по себи добри и од користи и племенити, него површност, како се уче, и што се узимају за главан смер, и што се не састављају у хармоничку целину, а нарочито што се не развијају на лепом и моралном образовању — то је оно, што не ваља, то је оно, са шта садање васпитање доноси рђав плод и за што то свак паметан и разуман човек осуђује.

У садањим нашим приликама девојчице ваља, да богме, много више да уче, него што су до сада по обичају училе; али не треба и

Авај мени и до бога мога, зар смо јадни дотле дотерали?! Зар српски богослови, зар будући свештеници и учитељи народни, зар слушаоци највишег завода овостраног Српства, зар факултетлије српске, зар ученици нове богословије тако ниско падоше да се сравнише с тамбурашима? Јер да шта су друго били него местозаступници тамбураша (до душе фалиле су им тамбуре, — но ал био је пост), кад помислимо само да су они певали док су „господа“ ручала, па да су тек „после обеда сели за патријархов сто и заложили се малко јелом“ — као што вели дописник Ал, господо, кад ви сами себи свој карактер тако понижавате, и ја вам га баш за цело увдизати нећу; само бих вам препоручио да се угледате на ваше предшаственике.

Но рад би био познати онога песника који је умео онако лепу песму саставити у почаст наим. патријарху! Ај песниче, жалосна ти вила, та шта си њему у почаст могао написати! Твоја вила мора да се родила на карловачком пруду. Та помисли само коме си песму писао! Та зар те тај кога ти сад увдижеш није понижио до последњег слуге свога у двору? Та зар те није тај кога ти сад славиш ударио тако рећи маљем у главу одувев ти благодејаније и учинио те материјалним богаљем оставив те поред куканних 120 фор. стипендије, које и онако неуредно примаш, а ни од куд више ни крајцаре немаш! Та зар си заборавио на колегу свога Петровића, који је у борби за материјални опстанак у IV. години богословије подлегао и у шпиталу умрьо? Зар си заборавио да га је тај твој идејал у гроб спратио? Та зар си већ заборавио наопако да је тај, коме ти апотеозу пишеш убица и рушитељ народног нам напретка и крвљу стеченог му права? О јадни песниче, баш би желео видети, какав изгледаш. Та ти мора да си сад ћорав. Јер није могуће да ти није перо, док си ту песму писао, у очи скочило и бар ти једно око истерало!

Зар се ви тамо наопако учите попски пузити и увлачити се под скут тиранима, а не бранити светлост и истину?

„Ако ј' тако, к'о што веле, — куку, леле!“ Но ми се надамо да је у новој богословији број таквих врло, врло мален, или боље рећи никакав, а на против тврду наду гајимо да ће сви остали знати такове презирати и временом их маркирати да их упознамо; а да ће знати очувити и још унапређивати онај лепи глас о новој богословији који је већ у народу корена ухватио. Окајте се и превирите зле духове, а учите један другог, љубити народ свој, бранити му слободу и његова права, јер то народ од вас с правом очекује!

Изнад Петрове Горе, 17. декембрм. („Застава“ и нови заставник.) Од онога дана чемерногa, како нам оно догласисте зле и опаке гласе, е је наш велики борац за све оно, што је Србину најсветије, а од рада и напора па још више са боља, срама и једа, што но задеси Србина лане на пољу наше јадне и чемерне, али по сто пута крвљу натопљене црквено-народне тобожње самоуправе, велим, е је трошна посуда велике душе нашега најмлађега народнога мученика посустала и оболела, од тога дана, верујте обувела нас је још већа туга и суморност и чисто нам се као мора слегао јад и чемер на ојађене груди. Гђе се год два пријатеља састану, прва им је ријеч: вјере ти, чу ли коју добру за Милетића? Па колико жалисмо нашег соко-тића, што је као самртан човјек подлегао бољи — још се већма забринусмо за наше народно гласило — нашу дичну и чисто народну „Заставу“.

Истина бог свјесна браћа прихватише копље из заморене руке, те понесоше опет унапријед заставу, али ма да се она високо лепршала и пак је бистро око поред правијех боја тробојнијех могао спазити и четврту боју, али црну, која се као неки жалобни вео преко наше заставе пружала, као да нам напомене е је прави стјегоноша иступио из бојнога реда, па се хвата за копље час ова, а час опет друга рука, те заставу ношаху онако, како која рука боље може и умједе. Па друкчије није ни могло бити. Сваки брат поред јавних посала има и својих домаћих, те најприје својски пригледати мора, како ће себе и своје око себе да захрани љебом бијелијем, а заодјене рухом пристојнијем.

А али сложна браћа брзо увидјеше, да се тако не бију овбиљни бојеви, јер се знати мора прије свега, ко ће чети вођа бити, а ко ће јој у бубањ ударати.

Па видите код све невоље и туге наше чисто се из душе зарадовасмо, кад прочитасмо „Заставу“ број 191. и на челу јој изјаву новог барјактара њевина, Е, бог драги дао, било у добри час! С тога ево полећех као на крилима, а из овијех нашијех кршева и долина, да ти речем искрено: Барјактару! Бог те помогао и поживио, кад си ето вољан прихватити за оно копље, које су соколовске руке тићеве ево седамнаесту годину чврсто држале, а још више носале, те се на њему лепршала поносна „Застава“ васцијелој војсци, а то је васцијеломе народу српскоме, на понос и дику, а занајвише на душевну самосвјесну окрјепу и поуку. Признајемо искрено да је мучно барјактар бити, јер он је онај стожер око којега се вршај насађује, те се свако за-њ прихваћа, па га често, ако није чврсто усађен, или прекрше или са свим изљуљају.

С тога и опет нека ти је топла хвала и теби и оној дичној браћи, што те наговорише, јер имамо пуно увјерење по твојему досадањем раду; по твојем сталном људскоме поштењу; по твојем лијепоме знању, а занајвеће по твојем освједоченом српском родољубљу — да ћеш оправдати наше повјерење и да ћеш нам „Заставу“ свијетлу и чисту носити по онима путима и кланцима, по којима је ношаше и тићбарјактар, а бог ће драги на Србе се смиловати, те ће нам се брзо и стари барјактар опоравити и примити „Заставу“ чисту и неокаљану. За сад оволико, а огласићу се на скоро.

Дневне новости.

(Њег. Величанство цар-краљ Фрања Јосип) приспео је у Будапешту, где ће сутра, у четвртак, давати јавне аудијенције.

(Лажна вест о дочеку Анђелића у Сентандрији.) По клерикалним круговима проносила се вест, како је наименовани патријарх Анђелић за време свога последњег бављења у Будапешти ишао у Сентандрију у посету епископу Стојковићу, и како је тамо најсвечаније дочекан. Нама пак из Сентандрије јављају, да ово није истина. Тамо је врло добро познато, да су оба тада у Будапешти бавећа се епископа: Василијан Петровић и Ђорђе Бравковић били у Сентандрији, али Анђелића нико није видио. „А да се баш наименованом патријарху прохтело“ — тако вели наш дописник — „и Сентандрију посетити, уверени смо, да би то зацело без икаквог а најмање, сјајног дочека учинити морао.“

(Крвави сукоб у Томашићу.) У прошлом броју регистровали смо вест, да је у општини Томашићу код Гор. Карловца било 15. о. м. крвавог сукоба међу сељаци и жандари. О томе јављају будапештанским листовима из Загреба:

У племићкој општини Томашићу у Гор.-карловачкој поджупанији беше 15. о. м. крвава сукоба због утеривања пореза. Да се сукоб савлада, морадоше се послати на лице месту три жандарске поште, на име северинска, чемерничка и ђенералско-столска. Узбуњено становништво лати се оружја, па због тога мораде га се и жандармерија латити. При томе буду многи обрањени. На страни жандара буде један подофицир из пушке рањен, а један заповедник страже ударцем по глави. Од сељака буду више њих рањени, који лако, који тешко. Гор.-карловачки поджупан Ковачић отишао је 16. о. м. у Томашић, да води истрагу.

(† Јефта Крстоношић.) Ових дана умро је у В. Кикинди негда бивши диштриктски сенатор, а у последње доба „солгабиров“ Јефта Крстоношић. Као некадањи сенатор бившег диштрикта заузимао се био за јавне ствари, но у последње доба као „солгабиров“ био је одлучни противник наше народне странке. Г. 1878. при избору посланика за угарски сабор ступио је чак и као протукандидат Мише Сабовљевића, — који је онда такођер владиној странци припадао, — и то само зато, што се налазило чланова народне партије, који су у недостатку народносног кандидата под околностима избор Мише Сабовљевића препоручивали.

(Именовања у ц. кр. војсци.) Лист за наредбе ц. и кр. војске од 23. (11.) о. м. доноси прев. именовања у ц. и кр. војсци, на челу именовање царевића-краљевића Рудолфа подмаршалом и подадмиралом extra statum.

Даље су именовани подмаршалима ђенерал-мајори: бар. Карло Влашић, заповедник 9. коњаничке бригаде, витез Шмарда, председник техничког и административног војног одбора; Корнел Гергеј од Герге, заповедник другог угарског домобранског окружја; Едуард Берглер, топнички управитољ код 8. збора; Жига Келер, уједно наименован сталним заповедником 29. пеш. војне дивизије, бар. Карло Ледерер, решен од заповедништва 24. пешачке војне дивизије и уједно наименован надпоручником и домаћим заповедником угарске телесне страже; Ернест Махек, заповедник 16. војне дивизије, Фридрик Крајц, председник првог одсека у техничко-управном војном одбору; Фрања Гамел, уједно наименован сталним заповедником 34. пеш. војне дивизије; Павао Зах за 11. зборнога заповедника; аустријски министар домобранства гроф Велсерсхајмб; бар. Гезе Фехервари, државни тајник у уг. министарству домобранства;

ђенерал-мајорима: пуковници: Ханко Навендорф, заповедник 14. коњаничке бригаде, Векослав Чехерж од Лемерера, главни водни надзорник; бар. Ђура Валдштетер, заповедник 71. пешачке бригаде; Адолфо Вурмб, предстојник 6. одељења у министарству рата; бар. Макса Поатје Ешел заповедник 60. пешачке бригаде; Јулије Форињак, предстојник првог нословног збора у угар. министарству домобранства; Иван Кубињи од Фелше-Ковина, заповедник 73. угарске домобранске бригаде, и Севастијан Арлов, заповедник 2. пеш. бригаде.

Пуковницима у пешадији именовани су потпуковници: Винко Полка, пеш. пук. бр. 52., Ото Кордје од Левенхаупта, пеш. пук. бр. 52., Теодор Шарунац, петроварадинске пеш. пук. бр. 70., Фрања Хорват, пеш. пук. бр. 32., Адолф Кирш, пеш. пук. бр. 57., Милан Андерс, пеш. пук. бр. 9. и Алфред Шенингер, пеш. пук. бр. 44.; свих седам у дотичним пуковнијама. У топништву потпуковници: Андрија Руцки, топничког штопа, за топничког управитеља код 14. збора, и Фрања Шумбера, топничког штопа, за управитеља тврђаве у Оломуцу.

Потпуковницима у пешадији мајори: Ладислав Халпер Сигетски бр. 73. Севастијан Пребег оточке пеш. пуковније бр. 79.

Мајором у пешадији капетан: Михајло Купусаревић, пеш. пук. бр. 83.

Капетанима I. разреда капетани другога разреда: Андрија Демић додељен босанско-херцеговачкој пешачкој сатнији бр. 2, прекобројан у оточкој пешачкој пуковнији бр. 79., у том службеном одношају, Људевит Малетић, лични побочник далматинскога намесника и војнога заповедника у Задру, прекобројан у пешачкој пуковнији бр. 69., решен привремено тог службеног одношаја и премештен к пуковнији бр. 95., Константин Павловић, додељен државном министарству рата, прекобројан у пеш. пук. бр. 23. у том службеном одношају, Степан Врлековић, пеш. пук. бр. 66.

Поручницима II. разреда надпоручници: Вивко Криж, пеш. пук. бр. 65., Фрања Папеш, пеш. пук. бр. 11. Иван Поповић Дунавски, пеш. пуковније бр. 23., Драгутин Трампић, пеш. пуковније бр. 96.

Натпоручницима поручица: Александар Томић, Оскар Бартоловић, Иван Кржић, Константин Маздић, Иван Валентић, Адолфо Сабљер, Ђура Петрован, Мартин Водогазац, Јерко Лончар, Адалберто Соршић, Ђура Миљас, Лазар Чучковић, Јулије Јовановић, Манојло Прибић, Михајло Шубаруђ, Степан Тополковић, Векослав Филиповић, Матија Жушић, Тодор Пелеш, Винко Краљић, Карло Матасић, Божа Блајнић, Давило Колко, Костантин Кувуђ, Антун Кнежевић, Љубомир Сацин, Јосип Петајнек од Зриньграда, Иван Кокановић, Мартин Сарботић, Антун Босорић, Михајло Делић, Дмитар Михајловић, Иван Манојловић, Јулије Крајчевић, Карло Јурашин, Петар Станичић.

Поручницима поручници заменици: Карло Матеј, Јосип Чанић, Рајмундо Маржик, Станислав Милић од Перникграда, Алберто Предавац.

У топништву натпоручницима поручници: Степан Љубичић, Михајло Павлић и Ђура Марјановић; поручником кадет: Иван Шакић.

Даље именовало је Њег. Величанство поручници у резрви ове једногодишње добровољце у пешаштву: Бенедикта Поточника, Карла Прикрила, Ладислава Ковачића, Ернеста Јовановића, Павла Мишића, Ивана Петровића, Казимира Антонијевића, Степана Јакчина, Рудолфа Немца, Исидора Карапанчу пл. Крајину, Емануела Летицу, Антуна Железникара, Ладислава Загорскога, Степана Галовића, Илију Богдана, Јефту Крстоношића, Живка Крањца, Ивана Радиновића, Ерзма Барца, Ивана Текавчића, Гезу пл. Вернића, Теодора Крањца.

У ловачким четама: једногодишње добровољце и подчаснике у резерви: Ивана Крекића од Трајланда, Ивана Парташа и Артура Коњевину.

У коњаништву једногодишње добровољце и подчаснике у резерви: Ђуру Јанковића, Јермана Шоблића, Душана Љубибратића, Антуна Брусину, Бартола Блашковића, Ивана Балога, Ђуру Јакчина Станка витеза Остоју.

У топништву једногодишње добровољце и подчаснике у резерви: Јулија Петровића, Ивана Непокоја, Богољуба Бошковца, Фрању Врапца и Едмунда Герића.

У женијском оружју једногодишњега добровољца Августа Писачића Хизановечкога.

Политичке вести.

— Аустро-угарски посланик код француске републике, гр. Вимпфен, убио се 18. о. м. у Паризу.

— Београдска скупштина усвојила је 18. о. м. акламацијом законски предлог министра финансије о заједничкој царинској тарифи.

— Ново наименовани изванредни посланик и пуномоћни министар румунски код српског двора, М. Митилинео, предао је 11. о. м. краљу Милану на свечаној аудијенцији веровницу своју.

— Србија је, као што „Н. Сл. Преси“ из Цариграда јављају, позвала Порту, да подвеже с њом трговачки уговор. Порта одговорила, да ће се пустити у преговоре о уговору, ако се трговачки уговори, што су са свима другим силама подвезани, подвргну ревизији. Док пак то не буде, начиниће он са Србијом привремену погодбу.

— Алеко паша, гувернер од Источне Румелије, поручио је у Цариград, да је с руским пловдивским консулом прекинуо дипломатски сношај.

— Из Петрограда стижу вести, да ће министар царског дома, гр. Воронцов-Дашков скорим дати оставку. Веле, да ће га у том звању одменити начеоник царскога главног стана, ђен.-ађутант Рихтер.

— „Н. Сл. Преси“ јављају 17. о. м. из Цариграда, да је Фуад паша на ново затворен, и то још с неколико ввших официра из султанове палте. Сви су затворени у Јилдис-кијоску, где их испитује Вахан ефендија, Јерменин пореклом и мустешар у министарству правосуђа. Од кад је

не ваља да се у њима занемарује срце и душа, јер баш на то се ослања, на том се оснива сав живот нашег лепог женског света.

Наговестио сам, од колевке бринемо се о телу женске деце. Мајка негује тело ћери своје, улепшава га, утеже га, исправља га, да расте право у вис. Брине се и за ум: ћерка јој учи свирати, певати, цртати и свакојаке науке. Мати ћерку одева као луче какво, да се све прелива у шаренилу рува и одеће: милина је погледати. Али мати веома често занемарује у ћери срце, те остаје, кукавно, заборављено као оно у приповетци пепељуга. Матере износе тело и ум на служаонику просиоцима и младожењама, а пепељушу срце не може нико да види, оно остаје дома у запећку, док се тело и ум пред светом размеће.

Па ипак, која корист од лепога тела и ума, где није и срце лепо?

Тело нас привлачи, ум нас осваја, али само је срце кадро учинити, да се женска глава допадне, да стално освоји и освојеним да влада.

Која вајда, што је тело бујно и бајно и пунано, где је срце празно као шупаљ ора?

Која корист отуда, што је лице бело, као сребрна пена морска, обрашчићи румени као први пољубац зорин, где је срце пегаво, храпаво, испуцано.

Која вајда, што ухо у три-четири језика зна слушати ништава ласкања, што уста у три-четир језика умеју одговарати лакоумним речима, кад срце не разуме проста матерња језика, који од срца иде, а у срце улази, кад је срце глухо и немо, те не чује гласе, што долазе из душе, кад срце не збори језиком осећаја?

Која вајда, што рука наших девојака уме цртати најлепше пределе, цвеће и руже, што уме вести и плести најлепше лишће и пупољке, кад им срце није кадро око себе дочарати мирне слике са ведрим небом, кад им срце није кадро извести ни један једини мајушни цветак радости, љубави и кућаности по златној тканици човечјег живота?

Која вајда од прстију, који маме из гласовира најлепше мелодије, најдивније хармоније, где срце није кадро да погоди жицу у племенитим грудима, да изведе свети акорад, који спаја звуке у двеју чистих душа?

Брину се у нас за тело и ум наших Српкињица, ал' на срце, на чило, чисто, ведро и весело, задовољно, анђеоско, божанско срце заборављају често, пречесто.

Где тело хоће да се искриви, или леђа да израсте, ту вам одмах спазе мајке, да је рђав правац, па трчи лекару, потпасуј, трч' у дућан, дај мидере, притежи, увијај, исправљај тело, а где срце узме рђав правац, тамо ретко кад и мати на ум узме.

Кад се мила ћерка намргоди, мамица јој одмах метне руку на чело: „Шта је, душо моја, шта ти је?“ Ал' кад се срце стисне, намршти, ил' грчевито стегне — ко би и на то још пазио!

При столу, на частима, у салону, у сватовима час по, па ће мајка опоменути милу ћерку: „Пази, рано, да не претовариш, да не поквариш стомак!“ Ал' кад је уведе у свет, у опаки, замамљиви свет, не вели јој тада: „Пази, рано, да не претовариш, да не поквариш срце своје!“ А овамо баш за стомак не бисмо се морали толико бринути, колико за срце, кад стомак, здрав стомак, чини своје и без неге, а срце и најгору храну брзо гута, и још брже, да богме, у отровну крв претвори и по свој души разлије.

Ваљало би дакле да се матере старају, да што лепшим украсима украсе срце својих ћери.

Та има и за срце још те каквих уреса и украса: белила, руменила, бисера, вела, верижаца и наруквица, и алем-ђердана — белила невиности, руменила стида, накита женске нежности и доброте, бисера верности, верижаца и наруквица пријатељства и чисте љубави, вела чистоте и врлине женске, алем-ђердана српског поноса народног.

Ето видите, да се може и срце уресити и украсити, а по моди лепшој од лепше!

Толико и таких адиђара има и за срце женско!

Толико и таких адиђара има васпитање и образовање!

*

Жена је и сама по природи више срце и душа него ум; у срцу и души јој сав је њезин чар, сва њезина снага, којом она влада и господари.

Где се дакле у женске стране срце и душа не изобрази: не ће онде жена никад бити моћи, што може и треба да буде по природи тој.

Образованошћу срца и душе задобија истом умна образованост своју праву вредност и красоту у жене.

Без тога није лепог склада ни савеза између ума и срца. Без тога је умна образованост леп оквир за слику, ружну, која вређа у гледаоца и око и осећај, и којој још већма искачу на видик нутарње мане и грдоба.

И најлепша женска глава учиниће нам се ружна, у које је лепота само спољашња; најлепша женска, имала она и све дражести, којих броји француски писац онај до тридесет, ипак не може бити лепа, у које није лепо и срце и душа.

Шта је телесна лепота, шта је лепа за око спољашњост без унутрашње лепоте, без лепоте срца и душе?

Ништа друго до лепа образина, или лепа лутка без икака израза и живота; ништа друго него слика, на којој има живих боја, али без топлоте, без миља и умиља.

За таку лепотицу рекао је неки Талијанац: „Била је тако лепа, тако дивна, ал' и хладна, хладна и студена — говорећи с њоме добио сам кијавицу!“

(Наставиће се.)

Фуад био на слободу пуштен, опет је многе несмислене ствари говорио. Непријатељи његови употребише то, да султана увере, да се у војничким круговима кује завера противу њега. Ма да противу Фуада нема никаких доказа, и пак може лако бити, да ће он бити уклоњен из Цариграда, само не би ли се султан умирио. Јавно мишљење уверено је, да су вести о завери измишљене, па не верује, да је Фуад крив. Свако сажаљава, што султан слуша таке извештаје, који праве забуну, особито сад, кад се земља нада, да ће обећане реформе бити изведене.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Православна богословија у Сарајеву) отворена је 30. нов. на дан првозваног Андрије свечаним начином. Привремени ректор јест архимандрит Николајевић (пре прота у Задру), који уз себе има два помоћна учитеља. Стални ректор и професори именоваће се, како јавља „Сарајевски Лист", још у току ове зиме. У богословији има сада 12 ученика, који се о земаљском трошку као семинаристе издржавају.

(Нов закон о основним школама у Србији) примљен је 13. о. м. у седници београдске скупштине, како га је влада поднела, само су учињене неке мале измене. Тим је законом на предлог једног скупштинара узакоњено, да се учитељима, и кад пређу у другу коју струку државне службе, урачунају и оне године, што су их као учитељи провели. Њим је уведено шестогодишње обвезно полажење школе.

(Школе у Травнику.) Почетком ове школске гадине отворен је први редовни разред јавне ђимназије, у којој настављају Исусовци (Језовити). Уписало се 32 ученика (самих римок.) од којих је 12 у конвикат примљено, где стан, храну, одело и остале школске потребе бесплатно добијају. Након осам ђимназијских разреда биће у конвикту 96 ученика, те ће се отворити „Надбискупско семениште". Тога ради зида се огромна четвороугаона зграда на два боја у коју ће се ђимназија, конвикат, семениште и језовитске ћелије сместити. Зграду зидају Језовити о свом трошку уз неку (тајну?) припомоћ бос.-херц. владе.

(На загребачком свеучилишту) уписано је у садашњој зимској половини школске године 1882.—83. слушаоца, и то: а) на факултету богословском редовних 13, изванредних 60, свега 73; б) на право- и државословном: редовних 188, изванредна 22, свега 210; в) на философском факултету редовних 46, изванредних 72, фармацента 9, свега 127. На сва три факултета уписано је дакле 410 слушалаца — више, него и које године до сада. На факултету философиском имаде до 30 слушалаца, који полазе једино предавања мађарскога језика. (!!)

(„Pannonia induló".) Под овим насловом изишла је у накладе будапештанске трговине музикалија Таборскога и Парша баш сада нова корачница за гласовир, а саставио је Август Тонет. Цена јој је 60 новч.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

(Изложба народних рукотворина у Београду.) „Вид." пише:

Као што је познато, изложба ћилимова и осталих народних рукотворина отворена је 10. о. м. у министарству финансија. Једна од највећих соба у министарству одређена је и спремљена за то. Изложени су, и то: ћилимови пиротски и разне рукотворине из пиротског и врањског округа. Овоме је г. Минх, фабриканат из Параћина, придружио два комада штофова и један комад кашмира, који су за двор наручени.

Ми са радошћу констатујемо, да је изложба имала сјајан успех. Небројени посетиоци, који су дошли, да је виде, однели су собом врло пријатну успомену. Укусни и оригинални цртежи, лепе, пријатне и веселе боје, солидност израде, укусан распоред, надмећу се, ко ће више да задиви, да задовољи посетиоце и да им омили народне рукотворине. Свако патријотско срце заиграло је од миља и одушевљења, гледећи ове дивне народне творевине, које су слабачке руке радиле, а које су одређене за велике светске пијаце, да се тамо надмећу са продуктима вештине и рада великих цивилизованих народа.

А шта да речемо о продуктима фабрике параћинске, која је овим својим радовима показла, да стоји на највишем ступњу индустријске савршености. Оно, што је она изложила, лепотом и финоћом израде и солидношћу служило би на част и повос најбољим фабрикама у Јевропи. Па још кад знамо, да су то златне ручице једне Српкињице од 14 година израдиле!...

И ово је тек један минимални део народне творевине, покупљен на брзу руку. А колико и колико још лежи нагомиланог оваког блага? Али и овај мали део довољан је, да покаже, да народ, који је после толико вековног робовања сачувао толико укуса, толико воље, способности и наклоности за индустријску радиност, да његовим продуктима, који су без икаквих модерних средстава израђени, велике светске пијаце отварају врата, — да такав народ, поред осталих одличних својстава, може са сигурношћу погледати у будућност.

(Зарад ширења домаће индустрије.) Поводом земаљске изложбе женских ручних радова, отпочео је патриотичан покрет, подстакнут Њезиним Величанством краљицом и Њезиним Височанством принцезом Луизом од Кобурга у намери да се ткање код нас развије и одомаћи, да се купују и раздељују разбоји. У ту је сврху основан фонд од више хиљада форината. Темељ том фонду ударило је њено величанство и принцеза од Кобурга а у њих се угледале наше домаће власти, наши великаши, црквени веледостојници, наши новчани заводи и поједини одушевљени родољуби, па и земаљска женска задруга приложила је 3000 ф. од чиста прихода са своје изложбе. Да се горе истакнута циљ систематски постигне склопио се сталан одбор од чланова задруге за земаљску индустрију и земаљске женске задруге, који је свој задатак и циљ свога делања на ово свео:

Одбор држи да је нужно, да се подиже и развија:

1. Ткање са машинама.
2. Да се глатко (платнено) ткање руком тка занатски.
3. Да се занатски руком ткају ткања за узор; то да се шири и развија.
4. Да се развија домаћа индустрија (а то је, да сама кућа — покрива своје потребе.)

Тога ради наумио је одбор:

1. Да раздели по народу механичке разбоје. Треба само, да се нађу подузетници, који ће купити покретача (motor) и помоћне машине те ће се обвезати, да ће разбоји за 5 година вазда у добром стању бити и да ће се на њима непрестано радити, а после 5 година биће разбоји њихови; уједно се примећује, да ће се подузетницима дати колко буде требало учитеља, да поучавају раденике и радилице како да се тка.

2. Да се развије глатко ткање руком по занатски, рад је одбор да раздели по народу множиву ручних разбоја са регулаторима поправљених, али под условом, да се нађу подузетници, који ће се обвезати да ће се на разбојима за 5 година непрестано наравно за плату радити. Разбоја ће добити вазлан тај подузетник да их разда својим радницима и ткаљама и после 5 година пећи ће ти разбоји у својину оне ткаље или ткача који су за то време ревносно и успешно за подузетнике радиле. Подузетникова је брига да се разбоји чувају и увек у реду држе. Учитеља ће добити подузетник колко му буде требало да се народ том послу научи.

3. Да се шири занатско ткање руком за узор разаслаће одбор вазлан Жакардових машина, регулатора и Гарнтример-машина појединим подузетницима и занатлијским задругама с тим да морају чувати те машине, да увек раде и да шире рад с њима, а и зато ће добити учитеља, колико буде требало.

4. У оним крајевима, где ратари и други већ сада сами домаћом индустријом покривају своје потребе, вољан је одбор да им разда или поједине згодније, саставне делове разбоја или баш и целе разбоје али с тим да ће се ти разбоји чувати и да ће се на њима за 5 година зими непрестано радити. Предавања ће се држати о томе, како се тка овим справама, на која ће морати долазити они, који имају од одбора разбоја.

На основу свега тога умољавамо ми нашу домаћу публику, власти, општине, занатлијске задруге и поједине подузетнике, да пошљу своје молбенице*) на потписаног председника земаљске задруге за радиност (францишканер-базар Будим-Пешта) и нека наведу у молбеници, којој штемпла не треба, коју од оне 4 тачке хоће они да негују, и нека још ту на ова питања одговоре:

1. Како се у месту или околини молиочевој сада тка и шта се тка?
2. Како стоје у материјалном погледу становници?
3. Шта хоће да тка молитељ?
4. Хоће ли разграпат посао да предузме?
5. Може ли каквог јемства (гарантије) дати да ће се држати оних услова, на које је пристао, (н. пр. власт да га надгледа и т. д.

И ако је главна намера одбору, да даде вазда и то наплаћена посла онима, који су на то позвани и за то способни и да се шири ткање по народу, то ипак даје на знање, да ће у првој линији гледати, да се 1. 2. и 3. тачка изведе, а 4. тачка тек у другој линији. А подузетници и молитељи нека знају, да одбор задржава себи право, да и после сам располаже са оним разбојима и машинама, с којима се не буде поступало како треба.

Позната је ствар, да машине и фабрике у главу туку нашу домаћу индустрију, а како је уз светле стране тога напретка у свету вазда и тамних то би ваљало где се само може спажити домаћу индустрију, самосталност произвођачеву па и домаћу срећу. У ту сврху доносимо ма и касно овај проглас, који је рад да рашири све то већма по народу ручно ткање и да га у томе још боље поучи и усаврши.

*) Рок шиљању молбеница био је истина одређен до 8. (20.) декембра о. г., али ми се тврдо надамо, да ће и касније молбе бити уважене. — Ур.

Да би овај наш позив што даље у народ допрео, молимо сваког појединца да на том пореди — исто тако и новинаре молимо да нам у том на руци буду.

На завршетку нека је још једном топло препоручена ова родољубива и корисна ствар, још једном позивамо све родољубиве синове и ћери наше домовине нека прилажу ко in natura разбоје, ко у готовом а на адресу председникову.

Будимпешта 8. новембра 1882.

У име одбора земаљске и женске задруге за индустрију.

Јевђен гроф Зичи,
председник.

Одговори уредништва.

§-у у Земуну. — Захваљујемо врло лепо на вашој наклоности. Ваше извештаје примаћемо са највећом готовошћу.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
„КОД СВЕТОГ САВЕ."

Најновије дело за младеж, које сад баш изађе:

ЧИЧА ТОМИНА КОЛЕБА

или

ЦРНО И БЕЛО.

КАКО СУ ЖИВЕЛИ СЕВЕРОАМЕРИКАНСКИ РОБОВИ.
ПО ЕНГЛЕСКОМ ИЗВОРНИКУ
КОЈИ ЈЕ НАПИСАЛА
Beecher-Stowe,
ЗА ОДРАСТЛИЈУ ДЕЦУ НЕМАЧКИ ПРЕРАДИО
А. Х. ФОГОВИЦ.
на српски превео
А. М. МАТИЋ.
СА ДВЕ СЛИКЕ.
Цена је 40 новчића.

Курс бечке берзе 21. дец. (2. јан.)

Сребро — — — — — — — — — — —	—
Лондон — — — — — — — — — — —	119.30
Немачке марке — — — — — — — —	58.60
Ц. кр. дукати — — — — — — — —	5.63
Наполеондори — — — — — — — —	9.48

ОГЛАСИ.

Нашом накладом изашао је светлопис **Дра ЂУРЕ ДАНИЧИЋА.** Слика је 25 ctm. широка, 33 ctm. висока.

Цена саме слике — — — — ф. 1.50
Цена слике под стаклом у златном оквиру — — — — ф. 2.80
Цена слике под стаклом у красном црном са златом урешеном оквиру — — — — ф. 3.90

Плативо поузећем.

Надаље препоручујемо дивну слику **Косовка девојка** (властита накл да) у познатој величини са 12 ctm. широким лепо позлаћеним оквиром уз цену од 25 фор. за готов новац, а 28 фор. на месечно одплаћивање.

Кочанда и Николић
3—3 у Загребу.

МАРКЕ ЗА ПИСМА

са жигом поштанским из Србије, Бугарске, Босне, Источне Румелије, Црне Горе, Турске и читаве карте дописнице купујем, 100 ком. за 2 франка а 1000 ком. за 20 франака.

Агенти се траже, који могу месечно 100—200 франака заслужити.

Купујем старе новце, стародревне предмете, слике, оружје итд., итд. Распитати се ваља код Weisz Sándor, Antiquitätenhandlung, Budapest, Stefansplatz 8. 9—20

Писма примам на српском, немачком и француском језику. На писмене поруке са поплатим porto-м одма одговарам.

Галантеријског, белог и виркованог еспапа трговина
СВЕТОЗАРА БЕЛИЋА
у Земуну
потребује једног спомоћника који може одма ступити. 1—3

СНАБДЕВЕН САМ **НАРОЧИТО** СА ЖЕНСКИМ ЗИМЊИМ ОГРТАЧИМА И ПАЛЕТОТИМА.

Највећи избор, а по најјефтинију цену горе споменуте робе може се добити **у једино с тим** снабдевеној првој бечкој конфекционој трговини за госпође, девојке и децу

МОРИЦА ШОСТАЛА
у Новом Саду 5—
у кући, где је срп. штампарија дра Св. Милетића.

СРПСКА ШТАМПАРИЈА
Дра СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
У НОВОМ САДУ

препоручује се п. т. публици како у месту, тако и из околине, са својом тачном, брзом, лепом и јефтином израдом сваковрсни штампарски послова.

Особито упозорује сл. црквене општине на
ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ
које су на прописаној правој кончаној хартији „Dyos-Györi" штампане и то у формату 46—59 сантим.

Цена је књизи од 25 табака 1 ф. 25 п.

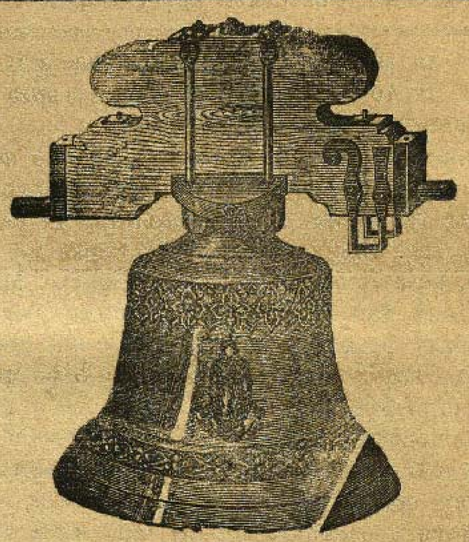

ЗВОНА

по новој и старој системи са гвозденим и дрвеним крунама, хармонично удешена од најфинијег метала, са најчистијом израдом, израђује ливница Ђорђа Бота синова, са гарантијом на више година.

Стара прснута звона прима гореречена фирма у промену за нова, са врло малом доплатом. Такође дајемо до знања оним частним општинама, које би раде нова звона лити дати, или стара звона у промену за нова, а нису у стању одма исплатити, примамо се израдити истим општинама на исплату. На захтевање шаљемо ливаће мустре звона како са гвозденим, тако са дрвеним крунама.

24— **ЂОРЂА БОТА СИНОВИ**
звоноливци у Вршцу.

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.